

„Kui kohtate eksitust... siis proovige kas ei saa te seda kannatlikult keerata ja ringi pöörata, nõnda, et valgus langeks headuse ja tõe tuumale, mis on tavaliselt olemas valedes arusaamades.”

Johannes Paulus I

VALGUS

NR. 5 (95) OKTOOBER 2014

ORAVA VALLA LEHT

ESTER VALGEMÄE foto

Kuldse sügise aegu

Kuldsetes sügispäevades on veel palju ilu. Ja kurbust. Kurgede ja hanede lõunasse lend tõi seletamatut igatsust ja ilu ja nukrust. Üksikud hallaööd kustutasid paljude aialillede värvilise ilu. On jäänud vaid lillad – valged sügisastrid, krüsanteemid, saialillede erekollased öied. Murran hele-roosasid krüsanteeme, toon need vaasi ning imetlen nende vastupidavat ilu.

Olgu päev kuitahes vihmane ja hall, loovad elevust ja rõõmu sügiseseid lehed. Iga tuulehoog lennutab neid kaskedelt, pärna-

delt, vahtratelt. See lehtede lend on nukralt ilus. Kollane oma erinevates varjundites loob nagu päikesepaistet me ümber. Tammedelt kukuvad veel viimased tõrud, neid on puude all lademetes maas. Pihlamarjade verev ilugi hakkab otsa saama, ehkki lindude jaoks jätkub neid veel ja veel. Rahu valitseb metsaski. Kui leiad veel hiliseid kukeseeni, on nende kollanegi hoopis kahvatum. Vaikust rebestavad ronkade hõiked ja oravate krabin puudel. Küllap selleks talveks on oravate toiduaidad pilgeni täis. Tahtmatult meenutan

möödunud seenesuve. Tõesti, loodus ei peta kunagi. Kuigi polnud eriti rikkalikku metsamarjasaaki, võime sahvris imetleda seenehoiuste küllust.

Harakad kädistavad, nagu oleks neil teatada ülitähtsaid uudiseid. Ehk ongi. Imetlegem veel sügiseste lehtede viimast kulda, enne kui saabuval hingedekuu hallid päevad. Ning paari kuu pärast ootame juba jõuluaja rõõme ja ilu. Looduses on alati küllaga seda, mida imetleda, mille üle imestada ja rõõmustada.

Milvi Raudsep

Peavõit Oravale

Alles hiljuti teatati Aktuaalses Kaameras, et selleaastase H. Adamsoni murdeluulevõistluse laureaadiks tuli Ene Säinast Oravalt. Mina isiklikult ei imestanud selle üle, küll aga tundsin siirast heameelt. Seni on Ene Säinast oma mõttetöö vorminud proosavormi. Küllap Valguse ja Uma Lehe lugejad on märganud Ene huvitavaid, lugema kutsuvaid mõtteid. Osav sõnaseadmisoskus on küll päriilik. Kui Ene ema Hellaga kord juubeli eel kokku saime, selgus, et Ene vanaemagi oli luulet kirjutanud. Ema pärandas tema luulevihiku Enele. Tean ka Ene armastust võru keele vastu. Võru keelest peab ta lugu kui oma esivanemate keelest ning pruugib seda igal võimalusel. Nüüd siis selline ilus tunnustus.

Seleta, Ene, pisut seda, kuidas tuli Sul seekord mõte luulevõistlusel oma sulge proovida.

Ene: Kuiki ma olõ eloag võro kiilt kõnõlnu, es olõ ma varrõmb võro keeleh kirotanu. Ma es tulõ lihtsalt tuu pääle. A ku kolm aastat tagasi sai Orava kuul võro keele ja meele avvuhinna, sõs sai ma arv, et ma olõgi tuu võrokõnõ, kiä piät uma keele püsümise iist saisma. Nii naksi ma rohkõmb rahva iih võro kiilt kõnõlõma ja Uma Lehte kirotama. Umbõs tuud aigu sündüvä ka edimädse võrokiilse luulõtusõ.

Ku ma keväjä lugõsi Adamsoni nimelisest murdõluulõ konkursist, sõs mõtli kõrraga, et om vaja ossa võtta, et ka võro

kiil olõssi esindätü. Hendrik Adamson kirot mulgi murdõh ja konkurssi kõrraldas Tarvastu vallavalitsus. Inämbüs osavõtjiit ollgi mulgimaalt.

Mitu luuletust Sa võistlusele saatsid?

Ene: Konkursilõ pidi vähämbält viis luulõtusit saatma. Ma valisi vällä katstõist luulõtusit, mis mullõ hindäle inämb miildüsivä.

Milline oli tunne tulemusi teada saades?

Ene: Vast ma olõ hindäst küll liiast hääl arvamusõl, a ma luutse, et mu luulõtusit tähele pantas. Ku nä iks kehvä olõs olnu, sõs ma es saatnugi. A hää tunnõ iks oll, et tõistõlõ ka miildüs. Kõik kūssevä, kos ma avaldanu olõ ja kost raamatust lukõ saa. Seo oll pääle kolmõkümmne aasta edimäne kõrd, ku ma ummi luulõtusit rahvalõ näütsi.

Võid Sa öelda, palju oli sel korral osavõtjaid?

Ene: Kokko oll uma luulõtusit saatnu nelitõist inemist. Kõkkõ rohkõmb mulgi murdõh, a viil saarõ, kihnu ja mul sõs võro murdõh.

Kes kuulusid žüriisse?

Ene: Žürii esimiis oll rahvaluulõtiidlän Vikbergi Jüri. Pääle kohalikõ Tarvastu valla inemiste kuulu sinnä viil kiränik Nikolai Baturin, professor Karl Muru ja luulõtaja Elle Eha-Are.

(Järgneb 3. lk)

Vapramäel ja Hundikuristikus

Eelmisel õppeaastal olid Orava Kooli 5., 6. ja 7. klass tublid matkajad. Matkade jutustuste eest said õpilased preemiaks ekskursiooni Vapramäe loodusradadele. Meie retk toimus 16. oktoobril.

Vapramäe loodusradadel tegime retkejuhiga matka. Nägime põnevaid kohti ja kuulsime huvitavaid kohaga seotud legende. Vapramäe looduslik reljeef on vahelduv oma soolade, möhnade ja küngastega. Retkejuht seletas looduslike näidete abil, kuidas need erinevad pinnavormid on tekkinud.

Õppekäigu teine osa kulges Tartus. Käisime Julius Kuperjanovi haul Raadi kalmistul ja tuletasime meelde,

kes see austustväärt sõjamees oli.

Meie käik lõppes ühise kinokülastusega. Film „Labürindijooksja“ oli väga põnev ja väikese õudusfilmi sugemega. Filmi peateema oli siiski noorte omavaheine suhtlemine, meeskonnatöö ja sõprus. Kõige olulisem sõnum oli mitte alla anda ka väga lootusetuna näivates olukordades.

Nii nagu tavaliselt, olid õpilased peale retke küll väsinud, aga õnnelikud.

Õpetaja Kaire Hakk

Õpilased Hundikuristikus.

Foto KAIRE HAKK

Rebasmäe allikal. Foto HELI LUMI

Reipalt koolipinki

Sügiseti on igal klassil traditsiooniks käia matkal. Meie, 9. klass võtsime eesmärgiks külastada 12. septembril kõiki Orava valla vaatamisväärsusi, millest olime koostanud 7. klassis loovtöö.

Matk algas hommikul kell 08:30. Kuna teekond oli pikk, sõitsime autodega. Autojuhtideks olid direktor Ele, õp Heli ning noortejuht Kai. Kõigepealt käisime Orava Vabadussõja mälestussamba, mantelkorstna ning vallamaja juures. Igast objektist rääkis üks õpilane. Edasi suundusime vabatahtlike päästjate juurde, kes kõnelesid oma tööst ja situatsioonidest, millega neil silmitsi on tulnud seista. Käisime ka Orava järve ääres ning Vivva külas asuva Liphardi männi juures.

Edasi sõitsime juba kaugemale. Jõudsime Rebasmäe allikani, kus kohtusime juhuslikult 1. klassiga. Järgmisena põikasime läbi Ilumetsa meteoriidikraatri juurest, kuhu pääses ainult laudteed mööda. Järgmine koht oli endine Orava vallamaja/haigla. Teekond jätkus RMK Kõverjärve metsamajja, kust avanes imeline vaade Kõvera järvele. Väikese söögipausi tegime Päikseranna puhkema-jas.

Peagi jõudsime Orava raudteejaama, siis Niitsiku kalmistule ning selle lähedal asuva Järvepää järve äärde. Peale seda suundusime Kähköva koolimajja ning Pae-

vakesele, kus asub Karl-Ast Rumori sünnikoht. Praegu elab seal kunstnik Jan Tammik.

Seejärel sõitsime Orava valla teise otsa. Peatusime Hanikase külakeskuse/endise koolimaja ja tutuga pedäja juures, Lepassaa-re raudteejaamas ning Lindora laadaplatsil. Tagasiteel sai üle vaadatud Soena truup ning kõige lõpuks koht, kus asus Luuska koolimaja.

Kõikides kohtades me kahjuks ajaliselt käia ei jõudnud, kuid siiski oli matk väga tore.

Teiste klasside matkad olid samuti huvitavad.

1. klassiga kohtusime Rebasmäe allika juures, kus nad seeni korjasid.

2. klass külastas Ala-Hanikases asuvat lauta. Lastele anti kaasa juustu ja piima. Koos oli neil lõbus külastada ka Samueli vanaema.

3. klass koos 4. ja 5. grillisid Oro külas.

6. klass veetis aega Eva-Lotta kodus, kus mängiti ja söödi headparemat.

7. klass jõudis ära käia Võrus Kreutzwaldi muuseumis ja Katariina alleel.

8. klassi matka sihtkohaks oli Piusa. Jõudu andsid teekonnal Loretta ema küpsetatud maitsvad pannkoogid.

Angela Lõhmus
9. klass

Toivo Rehemets – 70

Seitsekümmend aastat – on seda palju või vähe? Inimese eluteel on see tähtis, mis nagu ütleks, et noorusaeg on jäädavalt möödas. Kuigi aastad möödavad vanust, ei pruugi seitsmekümnene end veel sugugi vanana tunda. Kui hing on noor, siis unustad aastatekoorma oma õlul. Arvan, et Toivo Rehemets on vist seda tüüpi inimene.

Kui ma juhtun Orava vahel liikuma ja Toivot kohtan, on tal alati oma jahikoer, truu kaaslane ühes. Toivo džentelmenlik tere ei jäta kunagi ükskõikseks. Alati tõsine ja mõtlik – sellisena olen teda tänaseni tundnud. Kui nüüd Toivo elukanga lahti rullime, võib sealt näha järgmist.

Toivo on sündinud Oraval. 8-aastaselt tuli ette võtta koolitee. Algas see, nagu enamikul selle kandi inimestest, Hanikases. Õppimine läks hästi. Pärast Hanikaset omandas ta teadmisi Paide maakutsekoolis. 1961 – 1963 oli ekskavaatorijuht Võrumaal. Järgnes armeeteenistus. 1969. aastal asus Toivo elama Jõgevale, kus töötas lühikest aega katlakütjana (selle eest sai algul korteri). Hiljem oli Jõgeva linna katlamajade juhataja, seejärel pikemat aega kogu Jõgeva rajooni katlamajade juhataja. 1977. a siirdus ta Kaarepere katlamajandisse tööle. Töö seal olevat olnud huvitav ja tulus.

Et Toivol oli hea lauluhääl, olevat ta Jõgeval kõrtsilauljate konkursi võitnud. Oleks avane nud ka võimalus end muusikamaailmaga siduda, kuid Toivo otsustas teisiti.

Jõgevalt lahkus ta ema kutsel, kelle tervis halvenes. Nii jõudis elujärg taas sünnikohta Oravale. 1977. aastal Toivo abiellus. Pulmapidu peeti Orava kultuurimajas. Vaatan kaunist pulmapilti ja imetlen pruudi haprust ja ilu. Kooliõppimist tuli veelgi juurde. 1980. aastal lõpetas ta Rápina sovhoostehnikumi väga edukalt: tunnistusel oli viite kõrval ainult üks neli. Tehnikumist omandas ta agronoomi kutse. Kui sovhoos likvideeriti, sai Toivo töö-

Toivo Rehemets noorena.
Foto erakogust.

koha Põlva Teedevalitsuse Orava jaoskonda, kus oli raamatupidaja. Kui TREV ära kaotati, pidas ta AS-s Kagu traktoristiametit. Kui seegi asutus lõpetas töö, jätkus teenistus saekaatri. Pike-mat aega oli ta Niitsiku tsehhis. Pärast 4-aastast tööd Niitsikus (kuna töölkäimine oli raske) jätkas Toivo Oraval katlakütjana (2003-2005). Lühikest aega oli ta ka Orava raudteejaamas pöörmeseadja. Töötamine läks Toivol alati hästi. 1982. a said Rehemetsad autoostuloo, mis tollal oli suur õnn, sest autosid eraldati tol ajal sovhoosile 1 või 2 aastat. Auto omamine võimaldas reisimas käia ja igal pool ka teatrietendusi külastada. Laste koolitamiseks kasvatati loomi ja aedvilja. Nii tuli ka autoraha.

Praegu peab Toivo pensionipõlve, suvel Järveotsa talus, talvel Oraval korteris.

Tuleb tõdeda, et Toivol oli ja on palju hobisid. Jõgeval tegutses ta peale laulmise veel näiteringis. Ka Oraval oli ta pikka aega näiteringi liige. Mis veel üllatas, on see, et Jõgeval tegeles Toivo ka allveespordiga ning selles vallas oli ka nõukogude liidu koondise kandidaat.

Veel on Toivot paelunud reisimine ja matkamine. Väga meeldib talle seeni -marju korjata. Noorest peale on juubilari huvitanud teater ja kino, muu-

sika ja sport. Ainult igasugustest pidustustest hoidub ta kõrvale. Ka raamatute lugemine meeldib Toivole. Ta räägib: „Lugesin tohutult. Põhiliselt riigimeeste elulugusid.”

Koos abikaasa Ailiga on suureks kasvatatud kolm poega. Kõigil on perekond ning nad elavad hästi. Ahti on lõpetanud koguni kolm kõrgkooli. Rehemetsadel on üheksa lapselast. Abikaasa Aili hindab Toivo intelligentset olekut ja peab teda väga heaks abikaasaks.

Millised on Su lemmikraamatud?

Toivo: Praegu lahendan rohkem ristsõnu. Huvitusin ajaloost.

Millised on kõige meeldivamad teatrielamused?

Toivo: Kui saime auto, käisime teatris. Põhiliselt Tartus, Viljandis. Meeldisid kõik etendused.

Kus oled reisinud? Kuhu ikkad veel minna?

Toivo: Nüüd ei ole, vanasti käisin. Sovhoosi a/ü organiseeris ekskursioone. Sõjaväes ameti tõttu käisin kõik Venemaa sadamalinnaid läbi. Palju Moskvas, Leningradis.

Mida pead oma elus kõige olulisemaks?

Toivo: Perekonda. Kui lastega on kõik korras, on ka meil heameel.

MMis tunne on Sul olla seitsmekümnene?

Toivo: Eriti ei mingit erilist tunnet. Meeldib kõndida, liikuda. Jahilegi ei lähe saagi pärast, vaid suhtlemise pärast.

Mida ütled laste kohta?

Toivo: Tähtis on, et lastel on haridus.

Täna Sind, Toivo, ja soovin veel pikaks ajaks tegusaid ja huvitavaid eluaastaid!

Küsitles Milvi Raudsep

2. klassi matkast üleriigilisel tervisepäeval

12. septembri hommikul kooli tulles oli kogu koolimaja äreva jutukõminaga täidetud. Lapsed ootasid matkale minekut. Kuna varahommikust saadik oli tihe-dalt vihma sadanud, tuli teha otsus, kas ikka minna.

Lapsed olid üksmeelselt matkale mineku poolt.

2. klassi lastega võtsime sihtpunktiks Hanikase. Hanikase Külakeskuses kohtusime Samueli vanaemaga, kes rääkis meile, kuidas õpiti koolis vanasti. Vaatasime vanu koolipilte ja tantsisime ühiselt vanu tantsu. Lastel jagus hulgaliselt küsimusi tolleaegse koolielu kohta. Samueli vanaema kostitas meid lisaks korvitaie punapõsksete õuntega. Käisime veel uudistamas, millised näevad välja vanaema Malle kanad ja kukk.

Seejärel suundusime Helena vanemate töökoha juurde karjalauta. Helena isa Ain näitas meile laudas olevaid loomi ja rääkis meile väga põhjalikult, kuidas käib töö loomadega. Sai-me kinnitust sellele, et matemaatik peab koolis õppima, sest

ka loomadega tegelemisel peab tundma mõõtühikuid ja oskama arvutada.

Ringkäigu lõpus pidid lapsed joonistama pildi kirjust lehmast ja vastama küsimustele laudas nähtu kohta. Enne äraminekut ootas meid aga tõeline üllatus! Iga laps ja õpetaja sai kaasa kin-gituse piimatoodetega.

Nii me siis kõndisimegi tagasi külakeskuse juurde - rõõmsad,

üllatunud ja veidi vihmast märjad.

Lõpuks lakkas vihmasead ja lapsed said külakeskuse mänguväljakul mängida.

Tõdesime, et meie kodukohas on nii palju huvitavat. Suur tänu Samueli vanaemale ja Helena vanematele, kes meile silmaringi avardavaid teadmisi jagasid!

2. klassi juhataja
Marje Ilves

Kosmeetiku juures

Selle õppeaasta algusest on koolis olnud palju juttu õpilaste juuste värvimisest ja meikimisest, eelkõige selles võttes, kuidas piiri pidada. 6. klassi tüdrukutel oli oktoobri algul võimalus külastada kosmeetikut, kes õpetas tüdrukutele vajalikke oskusi enda eest hoolitsemisel, alates näonaha puhastamisest kuni piduliku meigi tegemiseni. Räägiti ka ohtlikest ainetest kosmeetikatoodetes ning sellest, mida teismelised võiksid kasutada. Kõige põnevam oli muidugi soovijatele meigi tegemine.

Kaire Hakk

Peavõit Oravale

(Algus 1. lk)

Kõnele pisut autasustamist-seremooniast.

Tseremoonia toimus 6. oktoobril, ku om Hendrik Adamsoni sünnüaastapäiv. Kõköpäält käveme Adamsoni kodotalo katusõ pääl ja sös Helme kalmuaiah, kohe Adamson matõtu om. Täl om sää esperantokiilne havvaki-vi, selle et tä kirot pallo ka esperanto keeleh.

Pidulikumb osa toimus Kärstna mõisas, koh Adamson oll pia katskümme aastat koolijuht. Kõigilõ osavõtjile anti tenokiri ja vastilmunu eelmiste võistluste töie kogomik „Vastse äitsnemise aigu“. Är märgiti viil Elme Männi kihnukiilse, Maie Perve ja Ester Rusing mulgikiilse luulõ iist.

Pääle autasustamist oll mul perüs mito intervjuud- nii mulgi raadio ku aoleht küssev küsümüisi. ERR korrespondendilõ kõnõli kah, a tuu es saa ika arvu, et Võromaa ja Setomaa omma kats eri asja. Kodotiil kõnõli viil Vikerraadio võrokeelidsi uudistõ jaos. Nii oll terve nätal viil tuust võidust raadioh juttu.

Intervjuu ETV-le.

Ja nüüd tahame lugeda vähemalt ühte Sinu luuletust.

Ene: Seo luulõtus miildü ka žüriilõ väega ja mul pallõldi Kärstna mõisah ette lukõ.

Mõtsa poolõ

Ma olõ mõtsa poolõ olnu jo latsõst saati. Mõtsast om tulnu mu vägi. Egat lehte ja ossa,

mis peoh olõ hoitnu kannu hindäga elo läbi. Mõts om ku imä, kiä hoit minno üsäh. Mõts om ku esä, and tukõ ja rahhu. Mõtsast om tulnu mu vägi.

Tänan! Häid mõtteid edaspidiseks! Edu ja jõudu!

Milvi Raudsep

VÕRO KEELEH KIROTUSI

Mino mõttõq

Võromaa om üts illos kotus, õga mäe päält paistus maja katus. Mullõ miildus korgõ Munamägi ja kipõ vooluga Piusa jõgi.

Võromaal om elänüq inemiisi pall'õ, üte nimi oll' Oravil Vana Kord'õ. Tää oll' üts ummamuudu miis, kiä kuulut' tuud, mia uut meid iih.

Mõnikõrd tä jutust' kaonu varandusõst, a vahel kõnõl' hoobis rongõ sõidust. Pia kõik, mia timä ennust, täüde läts, ja eski tuu, et ütest suurõst ah'õst tulõ riigi leeväpäts.

Ander Lepaste
8. klass

Vahtsõ ao muinasjutt

Ell'iväq ütskõrd ilma kõrvuldaq jänēs ja pikäq kõrvaq. Nääq oll'iq hääq sõbraq. Ütel undsõsõl pääväl saivaq jänēs ja pikäq kõrvaq kokko. Jänēs juusksõ pääga kõrvu otsa. Pikäq kõrvaq oll'ivaq liimiga kuuq ja jäiväq jänēsse pää külge kinni. Nii sai jänēs hindäle pikäq kõrvaq. Edespite oll' täl hää hinnäst kõrvu taadõ ärq peitā ja tõistõ iih kekadaq.

Annabel Abel
4. klass

Muinasjutt, midä ma kõnõlõ ummilõ latsilõ ja latsõlatsilõ

S'oo lugu sündü paar aastakka tagasi.

Eläsi üts nal'akas kassipere: kassimä, kassiesä ja kolm kassipoiga. Kassipoigi nimeq oll'iq Musti, Kriimu ja Vurru. Nimäq oll'iq kõik väega erinevāq kassipujaq. Musti oll' sääne hää ja sõbralik, Kriimu ahnits kõgõ söõgi tõisi kassipoigi iist ärq. Vurrulõ miildü küla pääl umavannustõ kassipoigiga taplõmah kävnu.

Ütskõrd ütel ilosal suvõpääval, kuq Vurru jälki naabritalost tull', oll' täl kõrv väega ärq purõtuq. Kassimä näkk, et sääne halv asi oll' juhtunuq ja nakas' poiga tohtõrdama. Mõtõl' vähä, sös puhksõ kolm kõrda Vurru veritse kõrva pääl ja limpsas' viil keelega paar kõrda üle kah. Ja, oh imet! Kõrv saigi kõrda.

Sääne imevõimõ'oll' kassimä puhkmisel ja limpsmisel. Pääle ravitsõmist es lääq kassipoig inämb küla pääl tõisi kassegaq tüllü kiskma. Parhillaq eläs tuu kassipere rahulikku ello edesi.

Loren Seim
6. klass

Õendusabi osutamine alates 1. juulist 2014

Käesoleva aasta kevadel viis haigekassa läbi lepingupartnerite valiku õendusabis (varasema nimega hooldusravi).

Juuni alguses kinnitas haigekassa juhatus koduõendusteenuse (sh vähihaigete kodune toetusravi) ning statsionaarse õendusabi lepingupartnerite valiku tulemusel. Uus valikupartnerite lepinguperiood algab 1. juulist 2014.

Haigekassa tellib õendusabi teenuseid nagu varasemaltki haiglavõrgu arengukava haiglatelt ning valikupartneritelt.

Nende valikupartneritega, kellega õendusabi leping lõpeb, sõlmitakse vajadusel lepingupikendus. Lepingupikendusega tagatakse seisuga 30.06.2014 **ravijärjekorras või ravil olevatele** patsientidele õendusteenuse jätkamine senise teenuse osutaja juures vajadusel kuni selle aasta lõpuni. Seega ei pea ükski kindlustatu muretsema, et vajalik ravi jääb konkursil mittevalituks osu-

tunud teenuseosutaja juures pooli või ei toimu kokkulepitud ajal.

Edaspidi on perearstidel ja kindlustatul võimalik leida teenuseosutaja haigekassa lepingupartnerite seast (nii haiglavõrgu arengukava haiglad kui valikupartnerid). Nii koduõendusteenuse kui statsionaarse õendusabi teenuse saamiseks peab olema perearsti või muu eriarsti suunamine. Saatekiri antakse meditsiiniliste näidustuste olemasolul.

Loetelu haigekassa õendusabi lepingupartneritest ja infot õendusabi teenustest leiab haigekassa kodulehelt. Lisateavet lepingupartnerite kohta saab ka haigekassa infotelefonilt 16 363.

Kui mõni lähedastest – olgu selleks ema-isa või nende vanemad – vajavad igapäevast hooldamist, kuid mitte haiglaravi, tuleb appi kvalifitseeritud koduõde, kes aitab kodus ravi- ja hooldust korraldada.

Võrreldes raviga õendushaiglas on koduõendusteenus inimesele ja tema lähedastele tasuta, selle eest maksab täielikult haigekassa.

Kellele on koduõendusteenus vajalik?

Sihtrühmaks on näiteks tõsiste füüsiliste probleemidega piiratud liikumispuudega inimesed, kellel on keerulised tervisega seotud vajadused, mida patsiendi lähedased ja/või sotsiaaltoetaja lahendada ei suuda.

Üks koduõde külastab päevas 5–6 patsienti. Samas kõiki patsiente ei külastata iga päev, vaid vastavalt vajadusele (näiteks üks kuni neli korda nädalas).

Koduõde ja patsient sõlmivad koduõendusteenuse osutamise lepingu, milles kirjeldatakse teenuse osutamise tingimused.

Piiriveere Liider ootab huvilisi rahvusvahelises kultuuripärandi alases projektis kaasa lööma

Piiriveere Liider

Piiriveere Liider osaleb Nordplus programmi vahenditest rahastatavas 2-aastases rahvusvahelises täiskasvanukoolituse projektis „Raising Adults' Cultural Awareness and Expression through Cultural Heritage“. Projekti pealkirja vabatõlge võiks olla: „Täiskasvanute kultuurialase teadlikkuse ja eneseväljenduse suurendamine pärandikultuuri kaudu“.

Projekt kestab 2 aastat, aug. 2014 – aug. 2016 ning osalevateks riikideks on Leedu, Soome, Rootsi, Läti, Eesti.

Projekti raames õpitakse tundma teiste riikide kultuuripärandit, viiakse läbi kohalike seminarid, õpitakse kultuuripärandit digitaliseerima ja teistele presenteerima. Projekti lõpus valmib CD „Balti- ja põhjamaade kultuuripärand“.

1. projektikoosolek toimub Leedus (15.-18. sept, ette nähtud 2 osalejat igast riigist), kus üksteisega tutvutakse ning toimub workshop „Digitaalsete lugude loomine ning IKT vahendite kasutamine kultuuripärandi digitaliseerimisel“. Toimuvad õppevisiidid teemal vanad etnograafilised külad, majad, traditsiooniline käsitöö.

Nov 2014 - veebr 2015 toimuvad igas partnerriigis kohalikud tegevused: Leedus omandatud teadmiste põhjal valmistab iga partner ette digitaalse loo „Vana arhitektuur, etnograafilised külad, traditsiooniline käsitöö“.

2. projektikoosolek toimub Lätis 2015. aasta veebruaris, kus iga partner esitleb oma valminud digilugu. Toimub workshop „Rahvariided, sümbolid ja traditsioonid. Käsitöö kohandamine kaasaegse eluga“ ning arutelu „täiskasvanute ettevõtlusalaste oskuste arendamine“.

Märts – mai 2015 toimuvad igas partnerriigis kohalikud tegevused: iga partner valmistab ette digiloo teemal „Rahvariided, sümbolid ja traditsioonid. Käsitöö kohandamine kaasaegse eluga“.

3. projektikoosolek toimub Rootsis 2015. aasta mais, kus iga partner esitleb oma valminud digilugu. Toimub workshop „Rahvamuusika ja rahvatants ajalooliselt ja tänapäeval“, külastused ning seminar teemal „Muusika, muusikaliste instrumentide ja tantsu roll kultuurialase teadlikkuse tõstmisel ja eneseväljenduses“.

Juuni – sept 2015 toimuvad igas partnerriigis kohalikud tegevused: iga partner valmistab ette digiloo teemal „Muusikalised instrumentid, laulud ja tantsud“.

4. projektikoosolekut võõrustab Piiriveere Liider Eestis oktoobris 2015, kus iga partner esitleb oma valminud digilugu. Meie ülesanne on viia partneritele läbi workshop teemal „Traditsioonilised festivalid ja toidupärand“ ning toimub arutelu/kogemustevahetus teemal „kultuuridevahelise dialoogi edendamine traditsioonide abil“.

Nov 2015 – apr 2016 toimuvad igas partnerriigis kohalikud tegevused: iga partner valmistab ette digiloo teemal „Traditsioonilised festivalid ja toidupärand“ ning soovitusel, kuidas kultuuripärandit saaks integreerida kohaliku kogukonda nii hariduse, sotsiaalelu kui majanduse vaatevinklist. Viiakse läbi kohalikud seminarid projekti tegevuste tutvustamiseks.

5. ja ühtlase ka viimane projektikoosolek toimub Soomes 2016. aasta mais, kus iga partner esitleb oma valminud digilugu. Toimub projekti lõpukonverents „Sarnased, kuid samas erinevad“.

Projekti partnerid:

Leedu: Kaunases asuv piirkondlik koolituskeskus Kaunas Region Education Centre;

Soome: Lõuna-Karjala täiskasvanukoolituse keskus (Adult Education Centre of South Karelia);

Läti: MTÜ Association Positive Mind;

Rootsi: eraettevõtte toimetav balletikool Viksjofors ballet school;

Eesti: MTÜ Piiriveere Liider.

Rahvusvahelistele projektikoosolekutele saame saata 3 inimest (v.a. esimene, Leedus toimuv koosolek, kuhu on oodatud 2 esindajat), kes soovivatalt võiksid vähemalt suhtlustasandil osata inglise keelt. Kohalikes tegevustes kaasa löömiseks ei ole inglise keele oskus vajalik ning kaasata saab rohkem inimesi.

Palun võtke ühendust, kui oleksite huvitatud projekti tegevustes (nii rahvusvahelistes kui kohalikes) kaasa lööma! Huvilistele saan saata ka täpsemat infot inglise keeles.

Kaidi-Mari Liping
Juhatuses esimees
Piiriveere Liider MTÜ
kaidimari@piiriveere.ee
5565 5172

24. OKTOOBRI 2014 KELL 19.00
ORAVA KULTUURIMAJAS

LÕIKUSPIDU

ESINEVAD TOOMAS
ANNI JA RAHVALLAANTSUKOLLEKTIIV
„TÕUKAPUSIJAD“

NAHISEME KOOS KODULEIVA JA VALIME PARIMA LEIVA!

Sissepääs 7 eurot

Osavõttust palume teatada telefonil 7999361 Ester või 53433957 Riina

(Järgneb)

ORAVA VALLAVOLIKOGUS

Kaheksanda koosseisu üheteistkümnes istung toimus 08.augustil 2014.a.

Kinnitati Orava valla teehoiukava aastateks 2014-2016. Oman dati Allan Rehemetsalt Orava vallale 2500 (kaks tuhat viissada) euroga Orava külas Järveotsa kinnistu (registriosia 348938) koosseisu kuuluv Biotiigi tee katastriüksus 54701:002:0154 suurusega 760 m², sihtotstarbega transpordimaa 100%. Toimus Orava valla eelarvestrateegia aastateks 2015-2020 esimene lugemine. Eraldati

reservfondist 95 eurot lasteaia ruumide üldiseks tsiviilkindlustuseks. Täiendati Orava valla 2014.a eelarvet ja kinnitati Orava valla 2014.aasta eelarve kolmas lisaeelarve. Lubati vallavanem Riina Sabalisk välislahetusse Gruusiasse koostöö- ja motivatsioonikoolituse õppereisile 18.-25.augustini 2014.a.

Kaheksanda koosseisu kaheistkümnend istung toimus 26.septembril 2014.a.

Kinnitati Orava valla eelar-

vestrateegia aastateks 2015-2020. Täiendati Orava valla 2014.a eelarvet. Muudeti Orava Vallavolikogu 29.jaanuari 2014.a otsust nr 1 "Laenu võtmine". Kinnitati Orava valla 2014.a eelarve neljas lisaeelarve. Eraldati Orava valla reservfondist 600 eurot omaosaluseliseks Piiriveere Liidri projekti "Kaamera! Heli! Valgus! Võt!" ja Norra finantsmehhanismi programmi projekti "Riskilaste toetusprogrammi rakendamine läbi noortekeskuse". Kinnitati Orava valla jäätmekava 2014-2020.

Neljapäevaõhtud Värska Kultuurikeskuses

Alates 2.oktoobrist on neljapäevaõhtud Värska kultuurikeskuses tantsijate ja võimlejate päralt. Uksed on valla noorematele, kesk- ja vanemaealistele, juba oskajatele ja täiesti algajatele, mees- ja naissoost huvilistele lähedalt ja kaugel, sealhulgas ka Oravalt.

NOORTE SEGARÜHM

Eelmisel hooajal edukalt käivitunud noorte segarühm täitis oma peamise ülesande – tantsis välja pääsu XIX üldtantsupeole ning osales seal üledukalt. Rühma kuulunud kaheksast noormehest kuus õppisid Orava Põhikoolis. Et äge tantsunakkus noorte seas muutuks krooniliseks tantsufanatismiks, jätkame selgi hooajal. Kui möödunud aastal sai kogu energia pandud rahvatantsule, siis nüüd tahaks tantsumaailma selle rühma jaoks pisut avardada. Tundmaks end mugavalt ka soliidsetel tantsuõhtudel, puudutame põhioskusi seltskonnatantsudest. Saamaks tantsust täit vaimustust, teeme tutvust swing-, show- ja jazztantsudega. Kindlasti jätkame rahvatantsuga. Kõike just sellises annuses nagu noored ise soovivad. Et osaleda festivalidel Koolitants, Lumepallswing jpt., soovi korral ka erinevatel rahvatantsupidudel. Segarühm koosneb segapaaridest ja rühmaga on liituma oodatud kõik 14 – 26a. noormehed ja neiu. Tule tutvuma 2. oktoobril kell 16.15!

VENITUSVÕIMLEMINE

Venitusvõimlemine on rahulik tund iseendale. Et tunda end oma kehas mugavalt ja hästi, suurendada liigeste ja lihaste liikuvust, vabaneda erinevatel põhjustel tekkinud pingetest. Igäiks tegeleb tunnis vaid iseenda keha venitamisega

ning pole üldse oluline, kas või kuidas teeb sama harjutust naaber või kas inimesi on saalis 40 või 4. Üle poole tunnist möödub pikali asendis, mistõttu on mati, vaiba või teki kaasa võtmine hädavajalik. Erinevalt tantsutundidest ei käi venitusvõimlejad kunagi omandatud näitamas publikule. Kõik oma kehaga sõbraks jääda soovijad on oodatud 2.oktoobril kell 18.00!

SELTSKONDLIKUD PAARISTANTSUD

Kõige pikema elueaga neljapäevastest tundidest, sest seltskondlikel paaristantsijatel algab juba 3.hooaeg. Möödunud aastate jooksul on osaletud Lumepallturniiril, Kevad-swingil, Eesti lindy hop 20-l, tantsutalgaltel Jaak ja Juuli, Tartu võimlemispeol, ballil Saku mõisas ja esinetud ka Värska Sanatooriumis. Loomulikult on peaesmärgiks õppida nauditavalt tantsima tantsupõrandal üldtuntud ladina-ameerika ja standardtantsu, sellele lisaks ka lõbusaid ja isikupära esile toovaid swing-tantsu, et tunda mistahes peoõhtutest täit vaimustust. Keegi tark on öelnud, et ini-

mene, kes ei tantsi, ei saa kunagi elust täielikku rõõmu tunda. Tantsuoskust väärtustavad mehed ja naised, rõõmsa kohtumiseni 2.oktoobril kell 19.15!

Otse loomulikult võib kõigi tundidega ühineda kogu hooaja jooksul kuni juuni alguseni. Juhendaja Piret Torm-Kriis tuleb igaks neljapäevaks Värskas Tallinnast. Kes tahab, sellele pole ükski vahemaa liiga kauge. Tulge teiegi, armas Orava rahvas!

Piret Torm-Kriis, tantsuõpetaja

Seltskondlikud PAARISTANTSUD

Valis, soojas valgus, lühikese, tantsu, meemika rühma, kooli rühma, samba, disk, tsa-tsa-tsa, lindy hop, ballroom, college style, st. ballroom, charleston, blues, east coast swing jpt.

Värska Kultuurikeskuses

Igal neljapäeval kell 19.15

2. oktoobrist juuni alguseni. Tasu korra eest 1€/inimene

Tantsuõpetust juhib Piret Torm-Kriis. Info tel. 5177614, piret@swingtants.ee

Juhendaja Piret Torm-Kriis
Info tel. 5177614, piret@swingtants.ee

NOORTE SEGARÜHM

14-26-aastastele noormeestele ja neidudele

VÄRSKA KULTUURIKESKUSES

Rahva-, seltskonna-, swing-, show-, jazztants jpm.
Igal neljapäeval kell 16.15
2. oktoobrist juuni alguseni. Kuutasu 5€/inimene

VENITUSVÕIMLEMINE

Värska Kultuurikeskuses

Igal neljapäeval kell 18.00

alates 2.oktoobrist kuni juuni alguseni

Tasu korra eest 1€/inimene

Juhendaja Piret Torm-Kriis
Info tel. 5177614, piret@swingtants.ee

Omniva kolis Oraval postiteenused klientidele lähemale

Omniva kolis Oraval 1. septembrist postiteenused postkontorist inimestele lähemale Orava A ja O kauplusesse, mis annab inimestele võimaluse ka nädalavahetustel oma postiasju ajada.

See, et postiteenused liiguvad parema kättesaadavuse huvides postkontoritest välja kohtadesse, kus inimesed oma igapäevaseid talitusi teevad, on ülemaailmne trend. Seda teed on mindud nii Sakamaal, Taanis kui Soomes.

Oraval on Omniva partneriks postipunkti avamisel Põlva Tarbijate Ühistu. Ühistule kuuluvas Orava A ja O kaupluses saab septembrist hakata kasutama samu postiteenuseid, mida seni pakkus Orava postkontor. Kaupluses avatav postipunkt võtab seitsmel päeval nädalas vastu makse, perioodika tellimusi ja erinevaid saadetisi. Samuti saavad

inimesed sealt kätte kõik saabunud saadetised.

Kindlasti on klientidele sobivamad ka poe lahti-olekuajad esmaspäevast pühapäevani kell 9-20.

Tarbijate ühistu abiga saab kaupluses hakata kasutama ka pangateenuseid – sularaha välja võtta. Kaupluses sularaha väljavõtmiseks on vaja säästukaart plussi. Kel kaarti veel pole, saab selle poest tellida.

Erki Varma | Kommunikatsioonispetsialist
Tel: +3726257104 | Mob: +3725076900
erki.varma@omniva.ee
Kommunikatsiooni- ja turundusosakond
OMNIVA | Pallasti 28 | 10001 Tallinn
omniva.ee

Swedbank

Pangabuss

Kõik oma rahaasjad saate korda ajada Pangabussis!

Pangabussi peatused:

Veriora
vallamaja juures
kell 13.00–14.00

Orava
sotsiaalmaja juures
kell 15.00–16.00

IV kvartalis
6. novembril
11. detsembril

Bussist saate nõu pangateenuste kohta, tellida ja kätte pangakaardi, makseautomaadist oma kontole sularaha kanda ja välja võtta, teha arvuti abil makseid, avada hoiuseid ja sõlmida muid lepinguid.

Tutvuge Pangabussi sõiduplaani ning finantsteenuste tingimustega aadressil www.swedbank.ee. Lisainfo: Pangabussi teenuste, kellaegade ja peatuste kohta saate 24h telefonilt 6 310 310.

LÕUNA PREFEKTUUR Põlva politseijaoskond:

Alates 01.10.2014.a. on piirkonnavanem Katrin Satsi vastuvõtuajad alljärgnevad:

Räpina konstaablijaoskond (Räpina, Võõpsu mnt 16) – iga kuu 2. ja 4. esmaspäeval kella 10.00– 11.00

Orava vallamaja – iga kuu 2. ja 4. teisipäeval kella 8.30– 9.30

Veriora vallamaja (Veriora, Räpina mnt 2) – iga kuu 2. ja 4. teisipäeval kella 10.00– 11.00

Värska vallamaja (Värska, Pikk tn 12) – iga kuu 2. ja 4. kolmapäeval kella 8.30–9.30

Mikitamäe vallamaja (Mikitamäe, Mäe tn 27) – iga kuu 2. ja 4. kolmapäeval kella 10.00–11.00

Kontakt: e-post katrin.satsi@politsei.ee; telefon 5330 7175
Kiiret lahendust vajavate juhtumite korral helistada 110.

Õnnitleme

Aastatele õnnerikkust,
päevadele topeltpikkust,
et aeg liialt kiirelt ei kaoks,
et õnnesepp Sinu jaoks
igal hetkel midagi taoks.

Olga Hanimägi	08.10.1922	92
Leida Saarniit	21.09.1924	90
Varvara Aruots	24.09.1925	89
Pärja Kaselaan	25.10.1925	89
Lehte Oper	03.10.1926	88
Ermilde-Rosiila Virk	28.10.1926	88
Evi-Adele Laiveer	13.10.1929	85
Alfred Hakk	03.10.1929	85
Elsa Nelk	05.09.1930	84
Olga Tuulik	26.10.1930	84
Roza Mets	28.09.1931	83
Avrilia Kivit	28.10.1931	83
Koit Veeber	20.09.1932	82
Helve Lübeck	29.09.1932	82
Mirete Lepiku	15.10.1933	81
Erich-Aksel Loosaar	22.09.1934	80
Ulve Pluum	09.09.1939	75
Toivo Rehemets	08.09.1944	70

Toimetuse kolleegium: Milvi Raudsep, Riina Sabalisk, Ester Valgemäe

Toimetaja kontakttelefon: 795 6494
Trükitud AS Võru Täht